

РАЗДЕЛ 5

Списък на целите за опазване на околната среда

Екологичните цели при управление на водите и сроковете за постигането им се определят в чл. 4 на Директива 200/60/ЕС (РДВ).

Съгласно чл. 156а, ал. 1 от ЗВ цели за опазване на околната среда (екологични цели) се определят по отношение на повърхностните и подземните води и по отношение на зоните за защита на водите, и са насочени към:

- предотвратяване на влошаването и постигане на добро количествено и качествено състояние/потенциал на подземните и повърхностните води;
- постигане на целите на законодателството, по силата на което е определена или обявена зоната за защита на водите.

В случаите, когато за едно водно тяло са поставени повече от една цел, се приема най-строгата.

Съгласно чл. 4 от РДВ, срокът за постигане на целите за опазване на околната среда е 2015г.

В чл. 156в - 156е от ЗВ са регламентирани случаите, в които се допускат изключения от така определените цели и от сроковете за тяхното постигане, без това да се счита за нарушение на РДВ или на ЗВ. Тези изключения включват:

- удължаване на сроковете за етапно постигане на целите за опазване на околната среда;
- определяне на по-малко строги цели за опазване на околната среда;
- временно влошаване на състоянието на водните тела, в резултат от естествени или непреодолими причини/обстоятелства, които не са могли да бъдат предвидени;
- непостигане на добро състояние поради ново изменение на физичните характеристики на повърхностното водно тяло в резултат на нови дейности за устойчиво човешко развитие със социално-икономически ефект или непостигане на добро състояние на подземните води поради изменение на нивото им.

Подробна информация за основанията и условията за прилагане на изключения от постигане на добро състояние е представена в **Приложение 5.1.0**. При тяхното прилагане в плана е включена обосновка на причините/обстоятелствата за всяко водно тяло.

5.1. Актуализация на целите за опазване на околната среда за повърхностните водни тела

Целите за опазване на околната среда при повърхностните води по отношение на количеството и качеството на водите се определят за (чл. 156а, ал. 1, т. 1 от ЗВ):

- предотвратяване влошаването на състоянието на всички повърхностни водни тела;
- опазване, подобряване и възстановяване на всички повърхностни водни тела за постигане на добро състояние на водите;
- опазване и подобряване качеството на водите във всички изкуствени и силно модифицирани водни тела и постигане на добър екологичен потенциал и добро химично състояние на повърхностните води;
- предотвратяване, прогресивно намаляване и прекратяване наведнъж или на етапи на замърсяването от емисии, зауствания и изпускания на приоритетни и приоритетно опасни вещества.

5.1.1. Определяне на целите за опазване на околната среда за повърхностните водни тела

Актуализацията на целите за опазване на околната среда на повърхностните води е извършена на база:

- оценки на екологично и химично състояние на актуализираните водните тела, вкл. определяне на показатели с отклонения от СКОС;
- отчитане изпълнението на планираните в първия ПУРБ цели и изключения от постигането им,
- отчитане на извършените промени при актуализация на границите на повърхностните водни тела.

За повърхностните водни тела в добро екологично състояние (добър екологичен потенциал) и добро химично състояние са планирани следните цели за опазване на околната среда:

- към 2015г.: „Постигане и запазване на добро екологично и химично състояние“;
- към 2021г. и 2027г.: „Запазване на добро екологично и химично състояние“

За повърхностните водни тела в по-ниско от добро екологично състояние/ добър екологичен потенциал и/или химично състояние са планирани следните цели за опазване на околната среда:

➤ към 2015г.: „Предотвратяване влошаването на екологичното състояние/ Предотвратяване влошаването на екологичния потенциал. Опазване, подобряване и възстановяване на повърхностното водно тяло. Предотвратяване на замърсяването и запазване на доброто химично състояние“;

➤ към 2021г. и към 2027г. - в зависимост от обосноваване на изключение от постигане на целите:

- „Постигане на СКОС за добро екологично състояние/добър екологичен потенциал (за *показателите с отклонения*) до 2021г. Предотвратяване влошаване на екологичното състояние/екологичния потенциал по останалите елементи за качество. Предотвратяване на замърсяването и запазване на добро химично състояние“, или:

- „Постигане на СКОС за умерено екологично състояние/умерен екологичен потенциал (за *показателите с отклонения*) до 2021г. Предотвратяване влошаване на екологичното състояние/екологичния потенциал по останалите елементи за качество. Намаляване на концентрацията на показателите с отклонения. Предотвратяване влошаването на химичното състояние по показателите без констатирани отклонения в СКОС“; или

- „Постигане на СКОС за добро екологично състояние (за *показателите с отклонения*) до 2021/2027г. Постигане на СКОС за добро екологично състояние (за *показателите с отклонения коригирани с фонова концентрация*) до 2027г. Предотвратяване влошаване на екологичното състояние по останалите елементи за качество. Постигане на СКОС за добро химично състояние (за *показателите с отклонения*) до 2027г. Предотвратяване влошаването на химичното състояние по показателите без констатирани отклонения в СКОС“.

В **Приложение 5.1.1** са представени актуализираните цели за опазване на околната среда на повърхностните водни тела в Дунавски РБУ.

5.1.2. Изключения от постигане на целите за опазване на околната среда за повърхностните водни тела

От общият брой 166 повърхностни водни тела в първия ПУРБ изключения от постигане на целите за опазване на околната среда в ДРБУ са планирани:

➤ удължаване на сроковете за етапно постигане на целите за опазване на околната среда - за 25 бр. повърхностни водни тела категория река и за 19 бр. повърхностни водни тела категория езеро;

➤ определяне на по-малко строги цели за опазване на околната среда - за 3 бр. повърхностни водни тела категория река.

При актуализацията на ПУРБ са преразгледани обосновките при прилагането на изключения от постигане на целите за опазване на околната среда, като са отчетени:

- наличието на необходимите условия за прилагане на изключения съгласно изискванията на ЗВ, и на разработената национална *Методика за прилагане на изключенията съгл. 156в÷156е от ЗВ* вкл. изпълнението на планираните в първия ПУРБ мерки:

- оценката на състоянието на водните тела (ВТ);
- наличието на нова информация за причините за непостигане на целите;
- актуализираните граници на повърхностните водни тела.

Планираните в първия ПУРБ изключения са анализирани съобразно настоящите условия, при което измененията при прилагане на изключения спрямо първия ПУРБ са както следва:

А. Прилагане на същото изключение (определено в ПУРБ 2010), но за по-голям брой водни тела:

Причина: Мултиплициране на изключенията върху всички „нови“ (актуализирани) водни тела, получени от едно „старо“ ВТ, за което е приложено изключението. В някои случаи сроковете за прилагане на изключения са преразгледани съобразно настоящите условия.

Б. Промяна на вида на приложеното в ПУРБ 2010 изключение - изключението „удължаване на сроковете за етапно постигане на целите“ е заменено с „определяне

на по-малко строги цели за опазване на околната среда“ или обратното.

Причина: Неправилно определени изключения в първия ПУРБ и/или налична нова информация, вкл. резултати от научна разработка “Проучване и оценка на химичното състояние на повърхностните води”. Изведени са фонові концентрации на химични елементи по поречия, придружени с неопровержими доказателства за наличие на естествен фон (*новоопределените изключения са мултиплицирани върху новите водни тела, образувани от съответните стари ВТ, за които са били приложени изключенията*).

В. Планирани нови изключения от постигане на целите за опазване на околната среда за актуализираните повърхностни водни тела.

Причини:

- *„Технически причини за удължаване срока за постигане на целите за опазване на околната среда”* (чл. 156в, т. 1, б. „а“ от ЗВ) - стартирало е изпълнението на основни мерки, но екологичният ефект от прилагането им ще се отрази върху състоянието на повърхностното водно тяло след 2015г. (например: има проект или е в процес на изграждане ПСОВ, реконструкция на ПСОВ, закриване и рекултивирание на общински депа, изграждане на регионални системи за управление на отпадъци – РСУО и др.);
- *„Естествени условия за удължаване срока за постигане на целите за опазване на околната среда”* (чл. 156в, т. 1, б. „в“ от ЗВ) - стартирало е прилагането на основни мерки, но екологичният ефект ще се отрази върху състоянието на повърхностното водно тяло след 2015г. (например: изградена/реконструирана ПСОВ, закрито/рекултивирано общинско депа, изградена РСУО и др.);
- *„Поради естествени причини се поставят по-малко строги цели за опазване на околната среда”* (чл. 156г от ЗВ) – природно фоново замърсяване на повърхностните води, съгласно резултати от горепосочената научна разработка;
- *„Поради икономически необосновани разходи се поставят по-малко строги цели за опазване на околната среда”* (чл. 156г от ЗВ) – за две водни тела, съобразно обосновка представена в подкрепящ документ № 5.
- *„Ново изменение на физичните характеристики на повърхностното водно тяло”* (чл.156е, т. 1 от ЗВ) - планирани са потенциално възможни изключения от поставените целите за водни тела, поради очаквани изменения на физичните

характеристики в резултат на дейности, свързани с осигуряване на питейно водоснабдяване (планирано изграждане на язовири, съгласно информация от Регионалните генерални планове за водоснабдяване и канализация на обособените територии в ДРБУ) или дейности свързани със защита от наводнения - за водните тела, попадащи в определените райони със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН), за които ще се планират мерки в ПУРН (както е посочено в т. 5.1.3 от настоящия раздел).

Определянето и обосновката на изключенията е извършено съгласно първоначално изготвена национална „Методика за прилагане на изключенията по чл. 156б-156е от Закона за водите”, като са отчетени следните фактори:

- Състоянието на водните тела – анализирани са всички водни тела, за които се очаква, че няма да постигнат добро състояние към 2015г. , вкл. оценено е дали е прекратено влошаването на състоянието на водните тела
- Причините за непостигането на добро състояние – анализирани са антропогенния натиск върху водните тела, вкл. движещите сили, които го пораждат, както и планираните мерки за намаляване на въздействието от този натиск - . основни и допълнителни
- Изпълнението на задължително изискваните от законодателството мерки за опазване на водите – анализирана е степента на изпълнение на основните мерки по чл.156н ал.1 т.1 от ЗВ и не са определени изключения за водни тела, за които тези мерки не са приложени

Анализът на гореописаните фактори е извършен поотделно за всяко водно тяло, оценено в състояние по-ниско от добро. Резултатите са представени в **Приложение 5.1.2**, състоящо се от 10 бр. отделни файла/таблици за 9 основни поречия (*поречие Искър е представено в две таблици*).

Всяка таблица от Приложение 5.1.2. съдържа информация за анализираните водни тела, както следва:

- Характеристика на ВТ – в общ лист (sheet) за всички ВТ от даденото поречие]
- Оценка на химичното и екологичното състояние за всяко ВТ, вкл. оценка по всеки отделен елемент за качество (QE) - в общ лист (sheet) за всички ВТ]
- Подробна информация във връзка с анализа и обосновката на изключенията - в

отделен лист (sheet) за всяко ВТ, в т.ч.:

- източници на антропогенен натиск (движещи сили и конкретни източници/обекти);
- констатирано въздействие от антропогенния натиск - показатели с отклонение от СКОС;
- текстова обосновка на планираните изключения;
- планирани мерки за конкретното ВТ (извадка от програмите от мерки съгл. Раздел 7).

В Приложение 5.1.2 са представени само ВТ в състояние по-ниско от добро, **за които са налице основания** за планиране на изключения. За 33 бр. ВТ, за които не са приложени основните мерки съгл. чл. 156н, ал. 1, т.1 от ЗВ **не са планирани** изключения, независимо че тези ВТ са оценени в състояние по-ниско от добро. За тези ВТ се отчита непостигане на целите за опазване на околната среда съгл. чл. 156а от ЗВ (Приложение 5.1.1).

В Приложение 5.1.2 **не са** описани планираните **потенциални** изключения съгл. чл. 156е от ЗВ, които са представени отделно в Приложение 5.1.3.

При обосновките посочени в Приложение 5.1.2 са използвани налични източници, в т. ч.:

1. *Протокол (копие) от срещата на групите за управление на речните басейни между РБългария и РРумъния 18-19.05.2015 г.*
2. *Оценка на екологичната среда и риска на река Тимок.*
3. *Втори междинен доклад /първи преработен вариант/ на научна разработка „Проучване и оценка на химичното състояние на повърхностните води“.*
4. *Доклад за ОВОС на инвестиционно предложение за развитие на рудник "Елаците" до 2022 г.*
5. *Анализ на разходите и ползите за водни тела, където са определени и приложими прекомерните разходи за мерките – анализът е направен в рамките на научна разработка „Икономически анализ на водоползването за периода 2008-2012 г. и прогнози до 2021 г.“*

В таблица 5.1.1 са представени обобщени резултати от актуализацията на изключенията от постигане на екологичните цели за повърхностните води.

Таблица 5.1.1 Обобщена информация за изключенията от постигане на екологичните цели в ДРБУ- по брой водни тела

Вид изключение	Планирани изключения в ПУРБ 2010 – 2015г. (бр. ВТ)	Планирани изключения в ПУРБ 2016-2021г. (бр. ВТ)			
		Планирани изключения	Пренесени изключения от ПУРБ 2010 – 2015г.	Изменени изключения от ПУРБ 2010 – 2015г.	Планирани нови изключения
Удължаване на сроковете за етапно постигане на целите	44	52	36	6	10
Определени по-малко строги цели	3	8	1	5	2
Общ брой повърхностни водни тела	47	60	37	11	12
Потенциално възможни изключения: Непостигане на целите поради ново изменение на физичните характеристики на ВТ*)	-	59	-	-	59

*) 1. Изключенията са посочени като **потенциални**, тъй като зависят от планирани структурни мерки в ПУРН и Регионалните генерални планове за водоснабдяване и канализация (съответно за ВТ попадащи в РЗПРН и ВТ с планирани източници за водоснабдяване);

2. Възможно е за ВТ, в които са предвидени потенциални изключения поради нови физични модификации да са планирани и други изключения (удължаване на сроковете за етапно постигане на целите и определени по-малко строги цели). По тази причина потенциално възможните изключения не са включени в общия брой на ВТ, за които на този етап са планирани изключения.

5.1.3. Съгласуване на целите за повърхностните води с целите при управлението на риска от наводнения

Управлението на риска от наводнения се регламентира от Директива 2007/60 на ЕС (Директива за наводненията – ДН), транспонирана в ЗВ. Целите при управлението на риска от наводнения са свързани с намаляване на потенциалните неблагоприятни последици от наводненията за човешкото здраве, околната среда, културното наследство, техническата инфраструктура и стопанската дейност. Основният инструмент за постигане на тези цели в Дунавски РБУ е Планът за управление на риска от наводнения (ПУРН), който се разработва на основание чл. 146к от ЗВ.

Съгласно чл. 7 от ДН и чл. 146, ал. 1, т. 4 от ЗВ при разработване на ПУРН се отчитат и целите за опазване на околната среда по отношение на количеството и качеството на водите.

Една от целите при управление на риска от наводнения, респ. целите на ПУРН, е насочена към намаляване на неблагоприятните последици от наводненията върху околната среда, вкл. върху водите като един от компонентите на околната среда чрез намаляване и недопускане на замърсяване и влошаване на състоянието на водите и на зоните за защита на водите в резултат от наводнения. Постигането на тази цел допринася за постигането на целите за опазване на околната среда съгласно ПУРБ.

Дейностите, свързани с постигането на целите на ПУРН като цяло, имат различно въздействие по отношение на целите съгласно ПУРБ. Основният елемент за постигане на поставените в ПУРН цели е програмата от мерки. При това, постигането на всички цели на управлението на риска от наводнения изисква прилагането на различни по вид мерки, някои от които оказват неблагоприятно въздействие върху водите. Мерките в ПУРН се планират съобразно определените приоритети и цели на ниво район за басейново управление и съобразно специфичните приоритети и цели за всеки от определените РЗПРН. В зависимост от особености на отделните РЗПРН, за постигане на поставените цели се планират различни типове мерки, в т. ч.:

- Структурни (технически) мерки, осигуряващи необходимото ниво на защита, в т.ч. реконструкция и/или изграждане на защитни съоръжения (диги, корекции, прагове); осигуряване на необходимата проводимост на речните корита и др.
- Не-структурни мерки, включващи административни и законодателни мерки; мерки, повишаващи информираността и подготвеността на населението, вкл. системи за ранно предупреждение и др.,
- Мерки за естествено водозадържане – възстановяване на влажни зони като естествени ретензионни обеми, залесяване; възстановяване на стари корита (ре-меандриране)

Програмите от мерки за всеки РЗПРН в Дунавски РБУ включват комбинации от горепосочените типове мерки, подбрани на база на мултикритериален анализ. Конкретните мерки се планират на база на утвърдения национален Каталог от мерки за управление на риска от наводнения.

Предвид гореописаното, съгласуването на целите за опазване на околната среда съгласно ПУРБ с целите при управление на риска от наводнения съгласно ПУРН се извършва **в две направления:**

➤ **А.** Включване в ПУРН на мерки, които допринасят за постигане на целите, поставени в ПУРБ

➤ **Б.** Съобразяване на поставените цели в ПУРБ с целите съгласно ПУРН и с необходимите дейности/мерки за тяхното постигане

Конкретните действия за осигуряване на съгласуваност на целите в ПУРБ и ПУРН са описани по-долу:

А. Включване в ПУРН на мерки, допринасящи за постигане на целите на ПУРБ

При планиране на комбинациите от мерки в ПУРН се отчита приносът на мерките за постигане на целите, определени в ПУРБ, а именно:

В каталога от мерки е посочен екологичният ефект от прилагане на всяка мярка, Допълнително, при планиране и приоритизиране на мерките в ПУРН за Дунавски РБУ за всеки конкретен случай се оценява и съвместимостта на всяка мярка с екологичните цели в ПУРБ в три степени: позитивна, неутрална и негативна. С оглед съгласуване на целите в двата плана (ПУРБ и ПУРН), при разработването на ПУРН ще се използват всички възможности за прилагане на мерки, които са съвместими с целите при управление на водите съгласно ПУРБ. В тази връзка се предвижда в ПУРН да се включат мерки, насочени към:

➤ **Подобряване на състоянието** на водните и крайбрежни екосистеми и постигане на добро екологично състояние, например: *Поддържане на водния режим на съществуващи или възстановени влажни зони (естествени заливни гори, лонгозни гори, блата, езера и др.); Създаване или възстановяване чрез оводняване на влажна зона; Повишаване на водното ниво с цел разширяване на съществуващи или възстановени влажни зони (блата, езера и др.); Залесяване и стопанисване на гола площ във вододайна зона на язовир и/или на водохващане от повърхностни води. Изграждане на защитен горски пояс; Дейности за защита на речните брегове и корита от ерозия вкл. биологично укрепване.*

➤ **Недопускане на замърсяване и влошаване** на състоянието на водните тела, например: *Изготвяне на специални планове при прилагане на директива "Севезо"; Преразглеждане и допълнение към разрешителни режими и съответни разрешителни за големи съоръжения, строежи и дейности с опасни вещества в заливаемите зони (Севезо-обекти и такива подлежащи (действащи въз основа) на комплексни*

разрешителни; Поддържане на съществуващите канализационни мрежи в добро състояние.

Б. Съобразяване на целите в ПУРБ с мерките за постигане на целите съгласно ПУРН

Тъй като не е възможно осигуряване на необходимото ниво на защита и постигане на целите на управлението на риска от наводнения само чрез прилагане на мерки от гореописаните групи, в ПУРН ще бъдат включени и други мерки с по-голяма ефективност по отношение на защитата при наводнения, вкл. и структурни мерки. Прилагането на съдържащите се в каталога структурни мерки в голяма част от случаите води до физически модификации на водните обекти, което има негативно въздействие върху състоянието на водните тела и е в противоречие с целите за опазване на околната среда съгласно ПУРБ. Примери за такива мерки са: *Реконструкция и поддържане на корекциите; Изграждане на нови корекции; Възстановяване на компрометирани диги; Надграждане на диги; Планиране и изграждане на защитни и регулиращи съоръжения за водозадържане на високи води и наноси и др.*

Дейността за намаляване на риска от наводнения е в интерес на обществото и при правилно планиране на мерки, постигнатите ползите за човешкото здраве и за устойчивото развитие на обществото като цяло превишават ползите за околната среда от постигането на целите съгл. ПУРБ. Това дава основание за водните тела, в границите на които ще бъдат планирани структурни мерки, причиняващи физически модификации, при необходимост **да се планират изключения от постигане на целите** за опазване на околната среда при условията на чл. 146е от ЗВ.

Към момента на изготвяне на проекта на актуализирания ПУРБ за Дунавски район не е приключило разработването на Програмата от мерки за ПУРН. По тази причина на този етап не може да се посочат конкретни водни тела и не може да се направи точна обосновка на потенциални изключения от целите за опазване на околната среда поради физически модификации за целите на защита от наводнения. Потенциално планиране на изключения от целите в ПУРБ на това основание е възможно за водните тела, попадащи в определените РЗПРН. Точен списък на засегнатите водни тела и евентуални изключения ще бъде представен във финалния вариант на ПУРБ на основание на проекта на ПУРН.

5.2. Актуализация на целите за опазване на околната среда на подземните водни тела

Целите за опазване на околната среда при подземните води по отношение на количеството и качеството на водите се определят за (чл. 156а, ал. 1, т. 2 от ЗВ):

- недопускане или ограничаване отвеждането на замърсители в подземните води и предотвратяване влошаването на състоянието на всички подземни водни тела;
- опазване, подобряване и възстановяване на всички подземни водни тела, осигуряване на баланс между водовземаването и подхранването на подземните води и постигане доброто им състояние;
- идентифициране и насочване в обратна посока на всяка значима и устойчива тенденция за повишаване на концентрацията на всеки замърсител с цел непрекъснато намаляване замърсяването на подземните води.

5.2.1. Определяне на целите за опазване на околната среда за подземните водни тела

Актуализацията на целите за опазване на околната среда на подземните водни тела (ПВТ) е извършена на база:

- оценка на химичното състояние, вкл. определяне на показатели с отклонения от СКОС;
- оценка на количественото състояние на ПВТ;
- отчитане изпълнението на планираните в първия ПУРБ цели и изключения от постигането им.

За ПВТ в добро химично и количествено състояние са планирани следните цели за опазване на околната среда:

- към 2015г.: „1 Постигане и запазване на добро количествено и химично състояние“;
- към 2021г. и 2027г.: „Запазване на добро количествено и химично състояние“.

За ПВТ в лошо химично и добро количествено състояние са планирани следните цели за опазване на околната среда:

➤ към 2015г.: „1.Постигане и запазване на добро количествено състояние; 2. Предотвратяване влошаването на химично състояние“;

➤ към 2021г. или 2027г. в зависимост от обосноваване на изключение от постигане на целите:

- „1. Запазване на добро количествено състояние; 2. Предотвратяване на влошаването на химичното състояние по показател с отклонение от СКОС (СКОС коригиран с фонова концентрация); 3.Запазване на добро химично състояние по останалите показатели “, или
- „1. Запазване на добро количествено състояние; 2. Постигане и запазване на добро химично състояние”.

В Приложение 5.2.1 са представени актуализираните цели за опазване на околната среда на ПВТ.

5.2.2. Изключения от постигане на целите за опазване на околната среда на подземните водни тела

Планираните изключения при ПВТ от постигане на добро химично състояние в ПУРБ 2010 – 2015г. са:

➤ удължаване на сроковете за етапно постигане на целите за опазване на околната среда до 2027г. – за 11 ПВТ.

➤ по-малко строги цели за опазване на околната среда - за 7 ПВТ.

При актуализацията на ПУРБ са преразгледани обосновките при прилагане на изключения от постигане на целите в първия план, като са отчетени:

- наличието на необходимите условия за прилагане на изключения съгласно изискванията на чл.156в ÷ 156ж от ЗВ, вкл. изпълнението на планираните в първия ПУРБ мерки

- оценката на състоянието на водните тела;

- наличието на нова информация относно причините за непостигане на целите.

При актуализацията на ПУРБ са приложени следните изключения:

➤ **Прилагане на същото изключение**, което е определено в ПУРБ 2010 – 2015г.,

а именно:

- удължаване на сроковете за етапно постигане на целите за опазване на околната среда – за 9 ПВТ;

- определяне на по-малко строги цели за опазване на околната среда за 2 ПВТ.

➤ **Промяна на вида** на приложеното в ПУРБ 2010 – 2015г. изключение за някои ПВТ:

- За 4 ПВТ, за които в първия ПУРБ е планирано изключение „*определяне на по-малко строги цели за опазване на околната среда*“ (чл.156г от ЗВ), след преразглеждане на целите при актуализацията на ПУРБ е планирано изключение „*удължаване на сроковете за етапно постигане на целите*“ (чл. 156в от ЗВ). Причината за тази промяна е отстраняване на неточности и грешки при определяне на изключения в първия план.

➤ **Планирани нови изключения**. от постигане на целите за опазване на околната среда - за ПВТ, за които в първия ПУРБ не са планирани изключения, както следва

- удължаване на сроковете за етапно постигане на целите за опазване на околната среда – за 1 ПВТ: BG1G0000QaI052;

- определяне на по-малко строги цели за опазване на околната среда - за 3 ПВТ: BG1G0000QaI004, BG1G00000NQ029 и BG1G00000NQ030.

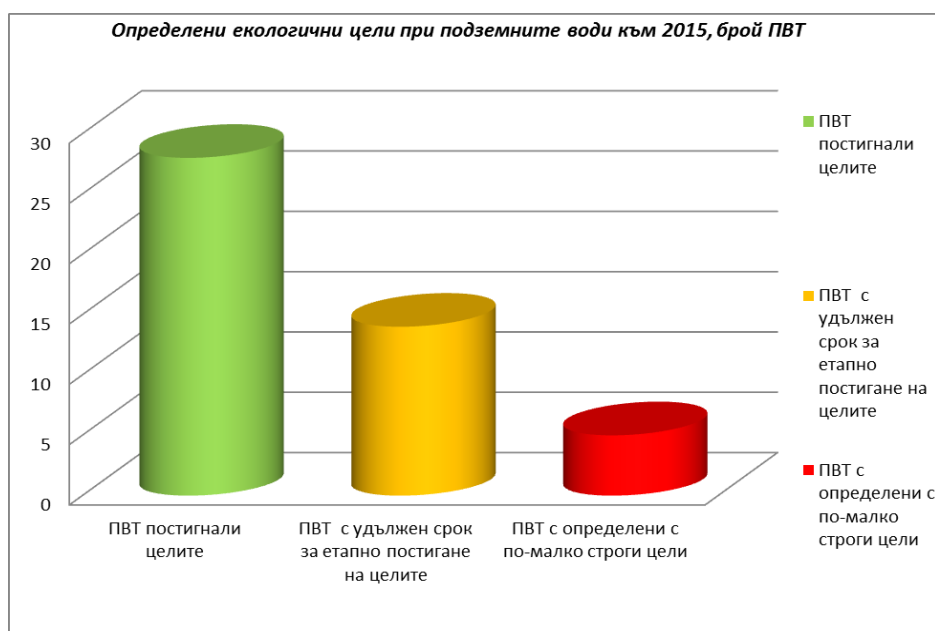
Списък на ПВТ, за които при актуализацията на ПУРБ са планирани изключения от постигане на целите по отношение на химичното състояние, е представен в таблица 5.2.1 и фигура 5.2.1.

Таблица 5.2.1. ПВТ, за които са планирани изключения от постигане на добро химично състояние

Код ПВТ	Наименование на ПВТ	Химично състояние към 2015г.	Показател с отклонение към 2015г.	Изключения в ПУРБ 2010-2015г.	Изключения в ПУРБ 2016-2021г.
BG1G0000QAL001	Порови води в Кватернера - Брегово-Новоселска низина	лошо	NO ₃	чл.156 г	чл.156 в
BG1G0000QAL002	Порови води в Кватернера - Видинска низина	лошо	NO ₃	чл.156 г	чл.156 в
BG1G0000QAL004	Порови води в Кватернера - Цибърска низина	лошо	Cr		чл.156 г
BG1G0000QAL007	Порови води в Кватернера - Карабоазка низина	лошо	Cr	чл.156 г	чл.156 г
BG1G0000QAL009	Порови води в Кватернера - Вардим-Новградска низина	добро		чл.156 г	постигнато добро химично състояние
BG1G0000QAL011	Порови води в Кватернера - Попинско-Гарванска низина	лошо	NO ₃	чл.156 г	чл.156 в
BG1G0000QAL013	Порови води в Кватернера - р. Лом	лошо	NO ₃	чл.156 г	чл.156 в
BG1G0000QAL019	Порови води в Кватернера - р. Осъм	лошо	NO ₃	чл.156 в	чл.156 в
BG1G0000QAL020	Порови води в Кватернера - р. Янтра	добро		чл.156 в	постигнато добро химично състояние
BG1G0000QAL022	Порови води в Кватернера - р. Росица в Севлиевската котловина	лошо	Fe	чл.156 в	чл.156 в
BG1G0000QPL026	Порови води в Кватернера - между реките Осъм и Янтра	лошо	NO ₃	чл.156 в	чл.156 в
BG1G00000NQ029	Порови води в Неоген-Кватернера - р. Нишава	лошо	Fe		чл.156 г
BG1G00000NQ030	Порови води в Неоген-Кватернера - Софийска долина	лошо	Fe,Mn		чл.156 г
BG1G000000N033	Порови води в Неогена - Софийска котловина	лошо	Fe,Mn	чл.156 г	чл.156 г
BG1G00000N2034	Порови води в Неогена - Ломско-Плевенска депресия	лошо	NO ₃	чл.156 в	чл.156 в
BG1G000N1BP036	Карстови води в Ломско-Плевенската депресия	добро		чл.156 в	постигнато добро химично състояние
BG1G00000K1040	Карстови води в Ловеч-Търновския масив	лошо	NO ₃	чл.156 в	чл.156 в

Код ПВТ	Наименование на ПВТ	Химично състояние към 2015г.	Показател с отклонение към 2015г.	Изключения в ПУРБ 2010-2015г.	Изключения в ПУРБ 2016-2021г.
BG1G0000K1b041	Карстови води в Русенската формация	лошо	NO ₃ , PO ₄	чл.156 в	чл.156 в
BG1G000K1AP043	Карстови води в Мраморенския масив	лошо	NO ₃	чл.156 в	чл.156 в
BG1G0000TJK045	Карстови води в Централния Балкан	лошо	NO ₃ ,NH ₄	чл.156 в	чл.156 в
BG1G000K1HB050	Карстови води в Разградската формация	лошо	NO ₃	чл.156 в	чл.156 в
BG1G0000QAL052	Порови води в Кватернера - р. Суха	лошо	NO ₃		чл.156 в

Фигура 5.2.1
Определени екологични цели към 2015г. при подземните водни тела в ДРБУ

Видно от таблица 5.2.1 и фигура 5.2.1, при актуализацията на целите за опазване на околната среда, в ПУРБ 2016 – 2021г. са планирани изключения от постигане на екологичните цели за подземни водни тела както следва:

- Удължаване на сроковете за етапно постигане на целите за опазване на околната среда, по причина, че „естествените условия не позволяват подобряване на състоянието на водното тяло в определения срок“ (чл.156в, т. 1, б. „в“) – за 14 ПВТ. Определените ПВТ са с отклонения по предимно по показател нитрати – замърсител с антропогенен произход. Замърсяването е резултат от активни земеделски дейности в миналото, и независимо, че влошаването е прекратено и е налице тенденция на подобряване, е необходим по-дълъг период от време за достигане на добро състояние;

- Определяне на по-малко строги цели, тъй като е установено, че *„естествените условия са такива, че постигането на целите за опазване на околната среда е невъзможно“* (чл.156г от ЗВ) – за 5 ПВТ. За тези ПВТ има информация, че замърсителите с установени превишения са от естествен (фонов) произход.

Подробна информация и обосновка на причините/обстоятелствата за планираните изключения от постигането на целите за опазване на околната среда за ПВТ е представена в **Приложение 5.2.2**.

При обосновките посочени в Приложение 5.2.2 са използвани налични източници, в т. ч.:

1. *Хидрохимичен режим на подземните води в крайдунавските низини*
2. *Минералого-геохимични особености на възлицата от Софийската провинция*
3. *Типизация и разпространение на окислените сидеритни руди в находище Кремиковци*
4. *The Alpine manganese ores in Bulgaria – paleogeodynamic control*

В ПУРБ 2010 – 2015г. са определени изключения от постигане на екологичните цели за 7 ПВТ, оценени в лошо количествено състояние, както следва: за 1 ПВТ е било планирано изключение *„удължен срок за етапно постигане на целите“* и за 6 ПВТ е било планирано като изключение *„определяне на по-малко строги цели“*.

След направената актуализация на оценката на количественото състояние на подземните води се установи, че в резултат на взетите мерки при прилагане на ПУРБ 2010 – 2015г., всички ПВТ са в добро количествено състояние, т.е. постигнали са целите за добро количествено състояние до 2015г. В актуализираният ПУРБ 2016-2021г. няма планирани изключения от постигане на целите по отношение на количественото състояние на ПВТ.

5.3. Актуализация на целите за опазване на околната среда на зоните за защита на водите

За зоните за защита на водите целите за опазване на околната среда се определят от законодателството, по силата на което е определена или обявена зоната – за питейно-битово водоснабдяване (ПБВ); за отдых, водни спортове и/или за къпане; зони, в които водите са чувствителни към биогенни елементи; зони за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми; защитени територии и зони, определени или обявени за опазване на водозависими местообитания и биологични видове.

При актуализацията на целите за опазване на околната среда на зоните за защита на водите са приложени следните национално съгласувани подхода:

- Подход за определяне/актуализиране на зони за защита на водите съгласно чл. 119а, ал. 1, т. 1 – 4 от Закона за водите и техните екологични цели¹;
- Критерии и подходи за определяне на зони за защита на водите и техните цели, свързани с воднозависими видове и местообитания².

5.3.1. Цели за опазване на околната среда на зони за защита на води предназначени за питейно-битово водоснабдяване

Актуализацията на екологичните цели на зоните за защита на води на повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване (ПБВ) е извършена въз основа на направената им оценка на състоянието (категоризация) по основни физико-химични показатели, специфични замърсители, приоритетни вещества и микробиологични показатели - Наредба № 12 от 18.06.2002г. за качествените изисквания към повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване³

¹ Подходът е наличен на интернет страницата на МОСВ на електронен адрес: <http://www.moew.government.bg/?show=html&hid=188>

² Подходът е наличен на интернет страницата на МОСВ на електронен адрес: http://www.moew.government.bg/files/file/Water/PURB/Подходи/SWB_ZZV_celi_Natura_2000_ZT.pdf

³ Наредба № 12 от 18.06.2002г. за качествените изисквания към повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване: <http://www.moew.government.bg/?show=top&cid=84>

От общо 72 зони в добро състояние са оценени 71 (категория А1 и А2), като не достигаща добро състояние е само една зона (категория А3) - с код BG1DSWIS1109 и име РВ "Каменно здание" на р. Перловска.

Екологичните цели за зоните за защита на повърхностни води, предназначени за ПБВ са:

➤ за зоните, определени в категория А1 или А2 - *„Поддържане и предотвратяване влошаване състоянието на повърхностните води за пиене“*;

➤ за зоната, определена в категория А3 – *„Достигане на стойност по показател/показатели с отклонения, съответстващ на стандарта за качество на повърхностни води за пиене най-малко за категория А2“*.

Актуализацията на екологичната цел на зоните за защита на води на подземни води, предназначени за ПБВ е извършена въз основа на направената оценка на химичното състояние на ПВТ по основни физико-химични показатели и специфични параметри – Наредба № 1 от 10 октомври 2007г. за проучване, ползване и опазване на подземните води⁴ и Наредба № 9 от 16.03.2001г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели⁵

Определени са следните цели:

➤ За зони, определени в добро химично състояние - *„Запазване на добро химично състояние на зоната“*;

➤ За зони, определени в лошо химично състояние – за 2015г.: *„Предотвратяване влошаването на химично състояние на зоната“*; за 2021г./2027г.: *„1. Предотвратяване на влошаването на химичното състояние на зоната по показател с отклонение от СКОС; 2. Запазване на добро химично състояние на зоната по останалите показатели ” и ” 1. Постигане на СКОС за показател с отклонение за добро химично състояние на зоната до 2027г. (СКОС коригиран с фонова концентрация) 2. Предотвратяване на влошаването на химичното състояние по другите показатели“*.

⁴ Наредба № 1 от 10 октомври 2007г. за проучване, ползване и опазване на подземните води:
<http://www.moew.government.bg/?show=top&cid=84>

⁵ Наредба № 9 от 16.03.2001г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели:
<http://www.moew.government.bg/?show=top&cid=84>

Подробна информация за актуализираните цели за опазване на околната среда на зоните за защита на води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване, са представени съответно в **Приложение 5.3.1** и **Приложение 5.3.2**.

5.3.2. Цели за опазване на околната среда на зони за отдих, водни спортове и/или за къпане

Изискванията за качество на водите, използвани за къпане, се регламентират от:

- Наредба № 5 от 30.05.2008г. за управление качеството на водите за къпане - оценка и класификация на водите за къпане (лоши, задоволителни, добри или отлични) по отношение на микробиологични показатели (чревни ентерококи и ешерихия коли)⁶;
- Наредба № Н-4 от 14.09.2012г. за характеризирание на повърхностните води - отлично и добро екологично състояние по отношение на основни физико-химични показатели и специфични замърсители⁷;
- Наредба за стандарти за качество на околната среда за приоритетни вещества и някои други замърсители - добро химично състояние по отношение на приоритетни вещества⁸.

Екологичните цели за зоните за отдих, водни спортове и/или за къпане са съобразени със стандартите за качество по показателите за оценка на състоянието им, включени в горепосочените наредби за съответния тип повърхностни води.

Екологичната цел на зоната с води за къпане с име „Язовир Пчелина 2” и код BG3242661710017001 е определена по отношение на основни физико-химични показатели, специфични замърсители и приоритетни вещества, а именно: *„Достигане на стойност по показатели биологична потребност от кислород, нитратни и нитритни йони, общ фосфор, общ азот, макрозообентос и фитобентос, съответстващи на*

⁶ Наредба № 5 от 30.05.2008г. за управление качеството на водите за къпане: <http://www.moew.government.bg/?show=top&cid=84>

⁷ Наредба № Н-4 от 14.09.2012г. за характеризирание на повърхностните води: <http://www.moew.government.bg/?show=top&cid=84>

⁸ Наредба за стандарти за качество на околната среда за приоритетни вещества и някои други замърсители: <http://www.moew.government.bg/?show=top&cid=84>

стандарта за качество на повърхностни води за умерен потенциал и добро химично състояние“.

5.3.3. Цели за опазване на околната среда на зони, в които водите са чувствителни към биогенни елементи

Специфични екологични цели за тези зони не се определят. Регламентираните в ЗВ цели за опазване на околната среда, т.е. постигане на добро състояние на повърхностните води, се интегрират с целите за защита на водите от еутрофикация.

5.3.4. Цели за опазване на околната среда на зони за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми

Специфични екологични цели за тези зони не се определят. Регламентираните в ЗВ цели за опазване на околната среда, т.е. постигане на добро състояние на повърхностните води, се интегрират с целите за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми.

5.3.5. Цели за опазване на околната среда на защитени територии и зони, обявени за опазване на местообитания и биологични видове, в които поддържането или подобряването на състоянието на водите е важен фактор за тяхното опазване

Съгласно чл. 119б от ЗВ за териториите и зоните могат да бъдат определени специфични изисквания към състоянието на водите, които трябва да се постигнат и/или поддържат според:

- заповедта за обявяването, издадена по реда на Закона за защитените територии или Закона за биологичното разнообразие;
- влязъл в сила план за управление на защитена територия или защитена зона;
- влязъл в сила план за действие за растителен или животински вид.

За определяне на конкретна специфична екологична цел е необходимо

идентифициране на параметрите, свързани с води и техните стойности, постигането на които определят благоприятно природозащитното състояние (БПС). Това са част от параметрите от Критерий 3 и Критерий 4 от методологията за определяне на БПС⁹. Методологията за определяне на БПС за всеки вид се съдържа в докладите за видове и природни местообитания, публикувани в Информационната система за защитените зони по екологичната мрежа Натура 2000¹⁰.

За тези зони на територията на ДРБУ не са определяни специфични екологични цели, поради следните причини:

- в издадените заповеди за обявяване на защитени територии и зони, свързани с водозависими местообитания и видове не са определяни стойности за БПС (регистър на защитените територии и зони е наличен на интернет страницата на ИАОС¹¹);
- в докладите за водозависимите видове и природни местообитания за параметрите, свързани с води все още не са определени стойности, постигането на които определят БПС;
- в наличните планове за управление на защитените зони не са определяне цели, които имат отношение към състоянието на водите за съответния воднозависим вид/природно местообитание, т.е. не могат да се взаимстват заложените цели.

След приключване на определянето на природозащитното състояние на местообитания и видове, и определяне на стойности на параметрите свързани с води или разработване на планове за управление, ще се определят специфични екологични цели. Предстои да се извърши анализ кои стойности на тези параметри са по-строги от изискванията на Наредба № Н-4 за характеризирание на повърхностните води за добро състояние на водите, за да се определят целите за опазване на околната среда на тези зони.

⁹ проект **"Картирание и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове - фаза I"**.

¹⁰ Информационна система за защитените зони по екологичната мрежа Натура 2000: <http://natura2000.moew.government.bg/Home/Documents>

¹¹ ИАОС: <http://eea.government.bg/zpo/bg/index.jsp>

На този етап регламентиранията в ЗВ цели за опазване на околната среда, т.е. постигане на добро състояние на повърхностните води, се приемат като цели за опазване на водите в защитените територии и защитените зони, обявени за опазване на водозависими видове и местообитания.

5.4. Оценка на степента на изпълнение на целите от първия план и анализ на причините за непостигането им

5.4.1. Изпълнение на целите за опазване на околната среда за повърхностни водни тела

Оценката на степента на изпълнение на целите от първия план е извършена за 256 актуализирани повърхностни водни тела. В резултат на изпълнение на мерки при прилагане на ПУРБ 2010 – 2015г. е отчетена следната степен на изпълнение:

- 113 повърхностни водни тела към 2015г. са постигнали екологичната цел за добро състояние;
- 60 повърхностни водни тела към 2015г. са определени в изключение от постигане на екологичните цели, в т. ч:
 - 52 ВТ са с удължен срок за етапно постигане на екологичните цели;
 - 8 ВТ са с определени по-малко строги екологични цели.
- 50 повърхностни водни тела към 2015г. са в неизвестно състояние;
- 33 повърхностни водни тела към 2015г. не са постигнали екологичната цел.

5.4.2. Изпълнение на целите за опазване на околната среда за подземни водни тела

В резултат на изпълнение на мерки при прилагане на ПУРБ 2010 – 2015г. степента на постигане на целите е както следва:

- По отношение на количественото състояние на подземните води:
 - Постигнато е добро количествено състояние за 7 ПВТ, за които в първия ПУРБ са били планирани изключения;
 - Всички 50 ПВТ са в добро количествено състояние, т.е. постигнати са

целите за добро количествено състояние до 2015г. за всички ПВТ.

➤ По отношение на химичното състояние на подземните води:

• От всички 32 ПВТ, за които в първия ПУРБ не са били планирани изключения:

✓ 25 ПВТ са оценени в добро химично състояние (постигнати са целите);

✓ за 4 ПВТ са обосновани изключения на база на допълнителни проучвания;

✓ не е постигната целта по отношение на химичното състояние само за 3 ПВТ (BG1G0000QaI018, BG1G0000QpI025, BG1G00000NQ031), които са оценени в лошо химично състояние, и за които не са налице условия за определяне на изключения съгласно изискванията на ЗВ.

• За 18 ПВТ, за които в първия ПУРБ са били планирани изключения:

✓ За 3 ПВТ е постигнато добро химично състояние, т.е. постигната е целта и не са приложени изключения;

✓ За останалите 15 ПВТ са приложени изключения и при актуализацията на ПУРБ.

5.4.3. Изпълнение на целите за опазване на околната среда за зоните за защита на водите

В ПУРБ 2010 – 2015г. за зоните за защита на водите не са определяни специфични екологични цели обвързани със стойности по биологични елементи за качество, основни физико-химични показатели, специфични замърсители, приоритетни вещества или микробиологични показатели. Регламентираните в ЗВ цели за опазване на околната среда, т.е. постигане на добро състояние на повърхностните и подземните води, са приложени и като цели за опазване на зоните за защита на водите.

Предвид горното, изпълнението на целите за опазване на околната среда за зоните за защита на водите съвпада с изпълнението на целите за повърхностните и подземните водни тела в обхвата на съответните зони.

